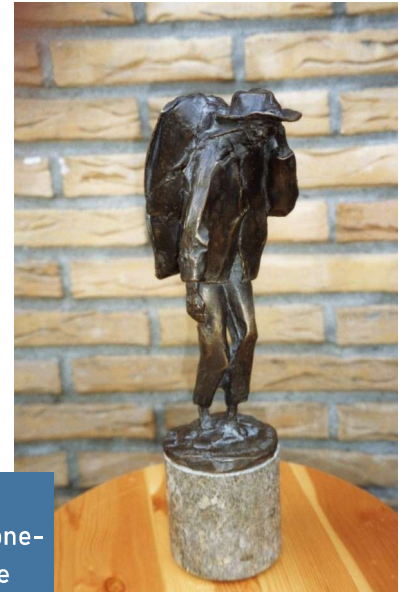

Bobo's in Borne verkopen 'eerlijke koffie'.

Henk Kraaijenbrink

Aan- en inleiding

Lente 1994. Ik zit met een oogkwaal, een drijvende zwarte vlek in mijn enige functionerende oog, gehandicapt thuis. Loek komt op ziekenbezoek en stipt in het gesprek de komende Max Havelaar¹⁾ actie in het najaar van 1994 aan.

Loek is de filiaalhouder van AH Borne. Je verwacht dan een no-nonsens zakenman aan te treffen. Maar dat is Loek niet. De geboren Delftenaar was in 's Hertogenbosch, met zijn vrouw Anneke, actief betrokken bij de 'eeuwigdurende' kerkdienst in de St-Janskathedraal aldaar. Een dienst met Syrisch-Orthodoxe vluchtelingen, uit de stad Diyarbakir. Een stad met meer dan 1,5 miljoen inwoners, oostelijk van het gebied waar in 2023 twee aardbevingen kort na elkaar verwoestend toesloegen. Deze mensen waren gevlucht uit het voor christenen zeer onvriendelijke Turkije. Ze kregen geen asiel in Nederland. De vluchtelingen hoopten op steun van de bisschop, maar die bleef uit. De 'eeuwigdurende dienst' was op dat moment de enige optie om uitzetting te voorkomen, want wettelijk mag een kerkdienst niet verstoord worden.

De Verouden's verhuisden naar Borne toen Loek daar als filiaalhouder werd aangesteld in Hengelo. Later werd hij manager in Borne, van het toen nieuwe AH filiaal, en ook, met zijn vrouw, lid van de basisgroep. Deze gespreksgroep ontstond in de beginjaren '70 uit de progressieve katholieke basisbeweging, 'vol-gelingen' van de nieuwe paus Johannes XXIII, die kerkvernieuwing nastreefde.

Loek was al eens door het hoofd Koffieinkoper van Albert Heijn op de vingers getikt. Hij had de

Max Havelaar koffie van zijn firma op ooghoogte in de schappen geplaatst in het Hengelose filiaal, ten koste van eigen merk Perla. Bij een bedrijfscontrole bleek niet het eigen AH-merk op ooghoogte te staan maar een Max Havelaar²⁾ variant. Geen beste beurt voor Loek die de koffieboeren spekken belangrijker vond dan de winst van AH. Hij kreeg er een reprimande voor. De pakken werden weer verplaatst.

In november 1994 plande de stichting Max Havelaar voor hun PR een Max Havelaarweek. Loek zag zijn kans, toen AH goede sier wilde maken door met een AH Max Havelaar variant op koffieactie in te haken uit PR overwegingen. Zijn 'wraak' was zoet. "Hoe kunnen we die koffie eens goed in de kijker plaatsen?" Of ik daar ideeën over had. Zo zaten we te brainstormen. Na wat suggesties uitgewisseld te hebben, stelde ik voor mijn ziektestatus te gebruiken om wat politieke bobo's te bellen en om ze te strikken, eenmalig, als amateur en vrijwilliger koffieverkoper in Borne te worden. Zo had je wat openbaar bekende personen, maar maakte je ze tevens bekend met Max Havelaar koffie en committeerden ze zich eraan. En de politici zouden wat streekbekendheid generen doordat ook de regionale pers door Loek betrokken zou worden bij de verkoopactie. Loek zou zelf de plaatselijke prominenten benaderen.

Hij had vooraf contact opgenomen met de regiomanager om eventuele problemen met het hoofdinkoop van Albert Heijn te voorkomen. Dat bleek geen overbodige luxe. Toen het hoofdbureau van Albert Heijn op de hoogte kwam van Loek's actie waren de rapen gaar. Zijn solo-actie doorkruiste de landelijke plannen van Albert Heijn om zijn eerlijke koffie Honesta te promoten en zogen de aandacht weg door de politieke bobo's in Borne. Loek verwees het hoofdinkoop door naar de regiomanager die al akkoord waren gegaan met de plannen. In feite werd het hoofdbureau voor het blok gezet.

Bellen tot je een ons weegt.

Zo gezegd, zo gedaan. Eerst zoeken naar namen. Wie moet ik hebben. Hoe kom ik aan de nummers. De aangescherpte privacy wetgeving bestond nog niet. Op het postkantoor vond je nog alle telefoonnummers met naam en adres in dikke boeken. En er was al een begin van internet. De tijd van persoonlijke bedreigingen lag nog voor ons. Als je het fractiesecretariaat van een politieke partij belde en je vroeg een telefoonnummer en meldde daarbij waarom je met een Kamerlid contact wilde opnemen, deed me daar niet moeilijk over. Dus PvdA, CDA, VVD, D'66 en Groen-Links gebeld. Soms kreeg je het betreffende nummer rechtstreeks. Soms liep de vraag via het secretariaat als tussenpersoon. Wanneer de actie zou plaatsvinden was dan de vraag. Had het door Loek gewenste Kamerlid op de actiedag ruimte in zijn agenda. Zo ja, was er dan een ander beschikbaar? Maar lastig was het wel om zo'n Kamerlid eindelijk te spreken te krijgen.

Uiteindelijk strikten we de Kamerleden Dennis (Dzsingisz) Gábor (CDA), voormalig burgemeester van Haaksbergen in de jaren '80 en daarna Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Ex

Staatssecretaris Flip Buurmeijer (PvdA), woordvoerder Sociale Zekerheid. Van beide partijen hadden ook respectievelijk Ank Bijleveld, de latere Commissaris van de Koning in Overijssel en Sharon Dijksma, toen het jongste Kamerlid, nu burgemeester van Utrecht toegezegd. Voor D'66 liet zich geen Kamerlid strikken. De fractie was toen ook beduidend kleiner dan de toen grote broers CDA en PvdA. Zij stuurde hun gedeputeerde van de Provinciale Staten. GroenLinks stuurde haar voorzitter van de Eerste Kamerfractie Wim de Boer. De landelijke VVD liet het afweten. Eerlijke koffie vonden men waarschijnlijk te veel links gedoe.

Verder waren door Loek plaatselijk raadsleden benaderd, waaronder Wim Smies oud wethouder voor de PvdA en verder een aantal plaatselijke prominenten zoals burgemeester Maarten Vunderink. Zo was de VVD, met de neutrale burgemeester, toch nog vertegenwoordigd. Huisarts Rob Lokin, vele jaren voorzitter van het Afrika Festival in Hertme, en voormalig tropenarts gaf acte de présence. Vanuit de Raad van Kerken was een dominee³⁾ Arie aanwezig.

De actiedagen.

De beide actiedagen vielen op vrijdag 11 en zaterdag 12 november 1994. Een week ervoor was er

De actie bij Albert Hein. Te herkennen zijn in het midden Ank Bijleveld en Martin Reesink. Huisarts Drijber geniet van zijn koffie

door de regionale kranten de nodige aandacht, ook door advertenties maar dat niet alleen, het nuttigen van eerlijke koffie werd onder de aandacht gebracht. Bij de verkoop van de Max Havelaar Honesta⁴⁾ koffie werd ook een reep 'eerlijke chocolade' meegegeven. En er was nog een 'wedstrijdje' waarmee je prijzen kon verdienen. Je kon een jaar lang gratis 'eerlijke koffie' verdienen als 1^e prijs.

Bij binnenkomst werden de klanten van AH opgewacht door oud wethouder en raadslid Wim Smies, die ook de medewerkende politici ontving. Achter een lange tafel op wat schragen werd de koffie door de politici en andere prominenten ingeschonken. Met zo'n kopje in de hand ga je niet eerst boodschappen doen maar kon je een gesprek aanknopen met de bobo's. Dat was natuurlijk ook de bedoeling, want dan kon over de actie gepraat en de koffie gepromoot worden.

Max Havelaar-actie bij Albert Heijn Borne

BORNE – Tijdens de landelijke Max Havelaar-week van 14 tot en met 19 november wordt bij de Albert-Heijn supermarkt aan het marktplein in Borne bijzondere aandacht besteed aan Max Havelaar-producten.

Op vrijdag 18 en zaterdag 19 november worden de klanten door diverse plaatselijke en landelijk bekende Nederlanders getraceerd op verse koffie met een stuk Tjoklat-chocolade. Twee koffieplanters uit Guatemala, die voor Max Havelaar koffie produceren, zijn in de winkel aanwezig om achtergrond informatie te verstrekken over het Max Havelaar-keurmerk.

Gedurende de gehele actieweek zijn Honesta verpakkingen van het Max Havelaar keurmerk in de aanbieding, twee pakken van 250 gram van f9,38 voor f8,38. De klant treft een Tjoklat chocoladereep van f1,75 bijverpakt. Ook deze repen zijn voorzien van het Max Havelaar-keurmerk.

Bijzondere gasten waren 2 koffieboeren uit Guatemala. Zij kwamen mee met de directeur van Solidaridad, de heer Arnold Abbema, die ook een kijkje kwam nemen. De koffieboeren waren toevallig in Nederland om met de NGO Solidaridad, die de Max Havelaar koffiebonen importeerde, de handel te bespreken. Medewerkers van de Wereldwinkel konden niet achterblijven, hoewel zij natuurlijk hun eigen merk 'Max Havelaar' koffie verkochten. Nu te koop onder de naam Fair Trade. Het ging niet alleen

om de verkoop maar ook om de voorlichting. Daar aan nam ook Saskia Govaert voor de Bornse Wereldwinkel intensief deel. Ook Loek Verouden zelf liet zich niet onbetuigd, door bij zijn klanten vooral de Honesta te promoten. De actie was een succes er werden ruim 1000 pakken Honesta koffie verkocht.

Zelf herinner ik me dat de politieke prominenten, die elkaar meestal wel kenden, er vaak een ontspannen onderonsje van maakten en ze zich meerdere koppen koffie goed lieten smaken. Gezellig was het wel en uiteraard kwam de regionale pers er op af als vliegen op de stroop.

De Max Havelaar prijs.

Elk muisje heeft een staartje. Zo ook het actiemuisje van Loek. De Max Havelaar organisatie had, om haar producten als koffie, chocolade en bananen te promoten, een prijs voor de jaarlijks beste actie. Zo had het Radboud Ziekenhuis in Nijmegen, die in haar kantine Max Havelaar koffie ging schenken, de Max Havelaar prijs al eens ontvangen. Loek Verouden was door zijn 'stoute' actie in zijn Hengelose AH zaak eerder al eens genomineerd maar greep toen naast de prijs. Die prijs bestond uit een bronzen beeldje gemaakt door kunstenaar Ineke van Dijk. Het stelde een koffieboer voor met een zware zak koffiebonen op zijn rug.

In 1995 was het raak. Weer was Loek genomineerd. De prijsuitreiking vond in Amsterdam plaats. Vanwege mijn hulp bij het opsporen van politieke bobo's mocht ik mee. Deze keer was het raak. Het beeldje ging mee naar Borne. Het juryrapport schreef: "Hij (Loek) toont aan dat eigen initiatief tot resultaten leidt en dat met een creatieve aanpak de verkoop van Max Havelaar producten omhoog vliegt. Hij is niet alleen een voorbeeld binnen de Albert Heijn organisatie, maar in feite voor alle winkeliers." De opmerking over 'eigen initiatief' zal een pleister op de eerder aangebrachte wonde zijn, die de reprimande vanuit de AH organisatie veroorzaakte.

Het was ook de laatste keer dat de prijs werd uitgereikt. De Max Havelaar koffie ging kort daarna op in de grotere , Europa brede organisatie, Fair Trade.

Naschrift.

Bij mijn onderzoek het nu staat met Honesta koffie

Noten:

¹⁾ *MAX Havelaar is het boek van Multatuli, uitgekomen in 1860, dat op indringende wijze op de misstanden in het voormalig Nederlands Indië ingaat. Boeren en arbeiders werden uitgebuit op de koffieplantages. Het boek heeft grote invloed gehad op de Nederlandse koloniale politiek*

²⁾ *Max Havelaar koffie werd geproduceerd door kleine koffieboeren uit Guatemala en wordt, zonder tussenhandel, rechtstreeks aan de verkopers geleverd. Hierdoor verdient de koffieboer een 'eerlijke prijs'. De reclameslogan van de Max Havelaar.*

³⁾ *Of het Arie Gootjes (gereformeerd) of Arie van Houwelingen (hervormd) is geweest, kon ik niet achterhalen. Beide heren hadden er geen herinneringen aan. Loek Verouden noemt, in zijn toen gemaakte persoonlijk verslag, wel een dominee, maar schrijft niet welke. Beiden behoren nu tot de PKN.*

⁴⁾ *Een mooie naam waarin het 'honest' het Engelse woord voor eerlijk in verwerkt was.*

Onderstaand behoort niet tot dit artikel

Nieuwe uitgave

Redactie

Ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van de Doopsgezinde kerk aan de Ennekerdijk heeft de Doopsgezinde Gemeente een boek over de historie van de Vermaning samengesteld. Het boek heeft de Titel meegekregen van: "Een monument van Doperse eenvoud".

Auteurs: Bert Dop, Riny Trachter en Bouke Wouda. Eindredactie Bert Dop.

Naast een Voorwoord en een Dankwoord telt het boekje 3 hoofdstukken:

Hoofdstuk 1. De kerk, het orgel en Stichting De Bornse Vermaning.

Hoofdstuk 2 Doopsgezind Borne in 1824, ervoor en erna

Hoofdstuk 3 De Doopsgezinde Gemeente Twente van nu

Het boek is te koop bij museum "Het Bussemakerhuis". Tevens is er een cd te verkrijgen met muziek, gespeeld op het monumentale orgel van de kerk.